

Ağır Obstrüktif Uyku Apnesi Sendromlu Bir Olguda Klostrofobi ve Uykuda Ölüm Korkusuna Bağlı Yaşanan Tedaviye Uyum Sorununun Çözümü

Management of Compliance Problem Due to Fear of Death While Sleeping and Claustrophobia in a Patient with Severe Obstructive Sleep Apnea Syndrome

Arzu Erkoç, Servet Kayhan*, Ünal Şahin*

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi, Sağlık Yüksekokulu, Hemşirelik Bölümü, İç Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Rize, Türkiye

*Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Tıp Fakültesi, Göğüs Hastalıkları Anabilim Dalı, Rize, Türkiye

Özet

Obstrüktif uyku apnesi sendromu (OUAS) kişinin yaşam kalitesini etkileyen ve psikososyal sorunlarla önemli derecede ilişkili olduğu düşünülen bir uyku bozukluğudur. OUAS'ın en özgün ve etkin sağaltımı, CPAP (sürekli pozitif hava yolu basıncı) tedavisidir. Bu nedenle hastaların tedaviye uyumu büyük önem taşımaktadır. Olgu sunumu, CPAP cihazına uyum açısından OUAS'lı hastanın hastalıkla ilgili farkındalığının sağlanması ve tedaviye uyumu teşvik edici olumlu destekle bulunulmasının etkinliğini irdelemek amacıyla hazırlanmıştır. OUAS teşhisi konulan olgu, maske ve CPAP cihazını kullanmakta sorunlar yaşamaya üzerine kapalı alan fobisi (klostrofobi) ve uykuda ölüm korkusu yaşadığı saptandı. Psikiyatri hekimliğince essitalopram başlandı. CPAP tedavisi, CPAP cihazının ve maskelerinin kullanımı ve tedaviye uyumun semptom kontrolündeki olumlu etkileri konusunda hastaya ayrıntılı eğitim verildi. Eğitim desteği ile birlikte uygulanan medikal tedavi sonrasında; hastanın anksiyete düzeyi düşürüldü ve OUAS ile ilgili farkındalık sağlanarak CPAP uyumunda artış gözlemlendi. CPAP tedavisi önerilen ağır OUAS'lı olgunun sağaltımında; hastanın psikolojik durumunun değerlendirilmesinin yanında hastalıkla ilgili farkındalığının sağlanması ve tedaviye uyumu teşvik edici olumlu destekle bulunulmasının etkinliği gösterilmiştir. Bu bağlamda, hasta eğitimi ve desteklenmesi açısından kapsamlı araştırmaların planlanmasını önermekteyiz. (JTSM 2015;1:20-1)

Anahtar Kelimeler: CPAP, tedavi, uyum, OUAS, klostrofobi, davranış

Çıkar Çatışması: Yazarlar bu makale ile ilgili olarak herhangi bir çıkar çatışması bildirmemiştir.

Giriş

Obstrüktif uyku apnesi sendromu (OUAS), kişinin yaşam kalitesini etkileyen ve psikososyal sorunlarla önemli derecede

Summary

As a sleep disorder obstructive sleep apnea syndrome (OSAS) is considered to be significantly associated with psychosocial problems and affects the quality of life. The most original and effective treatment of OSAS is continuous positive airway pressure treatment. Therefore the compliance of patients to treatment is very important. This case report has been prepared in order to examine the effectiveness that providing awareness of patient with OSAS and providing positive support forencouraging the compliance of the patient to treatment. Our patient with OSAS has some problems about using mask and CPAP and we determined that the patient has fear of death while sleeping and claustrophobia. Psychiatry clinic recommended the use of escitalopram. A detailed information was explained to the patient about CPAP treatment, using of mask, positive effects on symptom control and the meaning of compliance. After the implementation of train and medical treatment; the patient's anxiety level was reduced and awareness about obstructive sleep apnea syndrome and a high compliance of CPAP treatment were obtained. We provided an awareness of OSAS and positive support to encouraging compliance of patient to treatment by evaluating the psychological state of the patient. In this context, we recommend the planning of comprehensive research in terms of patient training and support to patient. (JTSM 2015;1:20-1)

Key Words: Behaviour, claustrophobia, compliance, CPAP, OSAS, treatments

Conflicts of Interest: The authors reported no conflict of interest related to this article.

ilişkili olduğu düşünülen bir uyku bozukluğudur. OUAS'ın en özgün ve etkin sağaltımı, CPAP (sürekli pozitif hava yolu basıncı) tedavisidir. Bu nedenle hastaların tedaviye uyumu büyük önem taşımaktadır (1-3). Bu olgu sunumu, CPAP

cihazına uyum açısından OUAS'lı hastanın hastalıkla ilgili farkındalığının sağlanması ve tedaviye uyumu teşvik edici olumlu destekte bulunulmasının etkinliğini irdelemek amacıyla hazırlanmıştır.

Olgu Sunumu

Altmış iki yaşında kadın hasta gündüz aşırı uykululuk hali, horlama ve tanıklı apne yakınmaları nedeniyle başvurdu. Hastanın 11 yıldır hipertansiyonu ve insülin direnci olduğu öğrenildi. Vücut kitle indeksi 35,3 kg/m² olup yapılan polisomnografi tetkikinde Apne-Hipopne indeksi (AHI) 32 olarak saptandı. Ağır OUAS teşhisi konulan hastaya CPAP tedavisi önerildi. Tedavinin başlangıç döneminde hastanın, maske ve CPAP cihazını kullanmakta sorunlar yaşaması nedeniyle CPAP uyumunu arttırabilmek amaçlı yeniden değerlendirildi. Hastanın kapalı alan fobisi (klostrofobi) ve uykuda ölüm korkusu yaşadığı saptandı. Psikiyatri hekimliğince hastaya antidepresan bir ilaç olan escitalopram 10 mg 1x1/2 tablet oral olarak başlandı. Bu tedaviyle birlikte OUAS'da CPAP tedavisi, CPAP cihazının ve maskelerinin kullanımı ve tedaviye uyumun semptom kontrolündeki olumlu etkileri konusunda hastaya ayrıntılı bir eğitim verildi. Hastaya eğitim desteğiyle birlikte uygulanan medikal tedavi sonrasında; hastanın anksiyete düzeyi azaldı ve OUAS ile ilgili farkındalık sağlanarak CPAP uyumunda artış gözlemlendi.

Tartışma

OUAS'ın altın standart olarak kabul edilen CPAP tedavisine hastalar %60-70 oranında uyum sağlamaktadır. Uyurken cihaz kullanılmasının elzem olması, hastalarda psikolojik, bilişsel, sosyal ve motivasyonel bir takım sorunların oluşmasına ve bu bağlamda tedaviye uyumsuzluk göstermelerine neden olabilmektedir (2-4). Bazı çalışmalarda OUAS ile duygudurum bozuklukları ilişkilendirilmiş olsa da bu konuda bir fikir birliği sağlanmış değildir. Hastaların anksiyete düzeyleri genel popülasyona göre yüksek bulunurken, anksiyete semptomları ve depresyon şiddetinin OUAS ile ilişkili olmadığı bildirilmektedir (4-8). CPAP tedavisinde hedef; hastanın tedaviye uyumunu arttırmak ve uyku sırasında mümkün olduğunca cihazın kullanılmasını sağlamaktır. Ancak hastaların yarısından fazlası CPAP tedavisini kabul etmekte, tedaviye başlayanların ise %25'i tedaviyi yarım bırakmaktadır (1,9). AHI 56,6±27,7 düzeyinde olan ağır apneli hastalar tedaviye uyum gösterirken, AHI değeri daha düşük olan hastaların tedaviye uyum sağlamadığı da bilinmektedir (10). CPAP tedavisinde hasta uyumu için çeşitli takip ve hasta eğitimi çalışmaları yapılmış ve CPAP kullanımını arttırmaya yönelik yapılan CPAP eğitiminin olumlu etkileri gösterilmiştir. Aynı zamanda hastanın CPAP tedavisine optimal uyumunun sağlanması; eğitimi, hastanın nesnel (objektif) uyum takibini, tedaviye bağlı oluşabilecek olumsuzluklara karşı

erken müdahaleleri, telefon aracılığıyla ve klinik takiple verilecek destekleri içeren sistematik bir yaklaşımın önemli olduğunu bildiren araştırmalar da bulunmaktadır (1,11-14).

Sonuç olarak CPAP tedavisi önerilen ağır OUAS'lı olguların sağaltımında; hastanın psikolojik durumunun değerlendirilmesinin yanında hastalıkla ilgili farkındalığının sağlanması ve tedaviye uyumu teşvik edici olumlu destekte bulunulmasının etkinliği gösterilmiştir. Daha geniş hasta popülasyonlarını içeren, planlanmış belirli zaman aralıklarında rutin hasta eğitimlerinin düzenlendiği ve hasta geribildirimlerinin alındığı kapsamlı araştırmalara ihtiyaç vardır.

Kaynaklar

1. Olsen S, Smith S, Oei TP. Adherence to continuous positive airway pressure therapy in obstructive sleep apnoea sufferers: a theoretical approach to treatment adherence and intervention. *Clin Psychol Rev* 2008;28:1355-71.
2. Kakkar RK, Berry RB. Positive airway pressure treatment for obstructive sleep apnea. *Chest* 2007;132:1057-72.
3. Jordan AS, McSharry DG, Malhotra A. Adult obstructive sleep apnoea. *Lancet* 2014;383:736-47.
4. Rezaeitalab F, Moharrari F, Saberi S, Asadpour H, Rezaeetalab F. The correlation of anxiety and depression with obstructive sleep apnea syndrome. *J Res Med Sci* 2014;19:205-10.
5. Saunamaki T, Jehkonen M. Depression and anxiety in obstructive sleep apnea syndrome: a review. *Acta Neurol Scand* 2007;116:277-88.
6. Fidan F, Unlu M, Sezer M, Gecici O, Kara Z. [Compliance to CPAP treatment and effects of treatment on anxiety and depression in patients with obstructive sleep apnea syndrome]. *Tuberk Toraks* 2007;55:271-7.
7. Asghari A, Mohammadi F, Kamrava SK, Tavakoli S, Farhadi M. Severity of depression and anxiety in obstructive sleep apnea syndrome. *Eur Arch Otorhinolaryngol* 2012;269:2549-53.
8. Andrews JG, Oei TP. The roles of depression and anxiety in the understanding and treatment of Obstructive Sleep Apnea Syndrome. *Clin Psychol Rev* 2004;24:1031-49.
9. Collard P, Pieters T, Aubert G, Delguste P, Rodenstein DO. Compliance with nasal CPAP in obstructive sleep apnea patients. *Sleep Med Rev* 1997;1:33-44.
10. Yetkin O, Kunter E, Gunen H. CPAP compliance in patients with obstructive sleep apnea syndrome. *Sleep Breath* 2008;12:365-7.
11. Smith SS, Lang CP, Sullivan KA, Warren J. A preliminary investigation of the effectiveness of a sleep apnea education program. *J Psychosom Res* 2004;56:245-9.
12. Wolkove N, Baltzan M, Kamel H, Dabrusin R, Palayew M. Long-term compliance with continuous positive airway pressure in patients with obstructive sleep apnea. *Can Respir J* 2008;15:365-9.
13. Damjanovic D, Fluck A, Bremer H, Muller-Quernheim J, Idzko M, Sorichter S. Compliance in sleep apnoea therapy: influence of home care support and pressure mode. *Eur Respir J* 2009;33:804-11.
14. Haniffa M, Lasserson TJ, Smith I. Interventions to improve compliance with continuous positive airway pressure for obstructive sleep apnoea. *Cochrane Database Syst Rev* 2004:CD003531.